

СЕКЦІЯ 7
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА СЕРЕДОВИЩЕМ
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ В СУЧАСНІЙ АГРАРНІЙ ЕКОНОМІЦІ

О.В. Замлинська, кандидат економічних наук, доцент

Н.В. Цимбал, здобувач вищої освіти

Одеський державний аграрний університет

(м. Одеса, Україна)

Дані дослідження присвячені розвитку сучасного сільського господарства та проблемам застосування новітніх технологій або взагалі інновацій в аграрному секторі України. Адже в найближчі часи Україна й світ загалом почнуть ще гостріше відчувати потребу в збереженні навколишнього середовища, раціональному використанні та відновленні ресурсів і найголовніше, продовольчій безпеці. Завдяки інноваційному аналізу та свіжому погляду на дані проблеми, світ отримає шляхи та варіанти їх вирішення, які тільки слід правильно використати та привести в дію на практиці, виходячи з доступних компонентів.

Глобалізація сучасної світової економіки та проведення економічних реформ в Україні, а також формування ринків цінних паперів, праці, капіталу, інновацій тощо вимагають від аграрних підприємств впровадження нових організаційних, управлінських методів і форм, удосконалення механізму реалізації досягнень науково-технічного прогресу. Адже від цього залежить розвиток галузі аграрного виробництва, конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції, ефективна інтеграція вітчизняної економіки у світову та всієї національної економіки. Інноваційний розвиток економіки країни є основою її конкурентоспроможності на світовому ринку. Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується прискореними темпами науково-технічного прогресу та зростаючою інтелектуалізацією основних факторів виробництва. В цих умовах розвиток продуктивних сил відбувається при тісній взаємодії науки і новітніх технологій, створення та впровадження інновацій є головним чинником успіху держави в сучасних умовах [1].

Аналітичним інструментом, покликаним довести чи спростувати необхідність інноваційного впровадження в розвиток аграрного сектору економіки України, а також оцінка суттєвості і ефективності впровадження, ризику впровадження, виявлення джерел фінансування проекту є інноваційний аналіз. Інноваційний аналіз – це єдина інформаційна система якісних та кількісних показників, критеріїв та методів, призначена для оцінки потреби, можливості, доцільності та ефективності впровадження та використання інновацій у діяльності господарюючого суб'єкта без загрози його подальшому функціонуванню. Оцінка ефективності інноваційного проекту є невід'ємною часткою інноваційного аналізу. Такий висновок можна зробити, якщо звернути увагу на методики оцінки ефективності інноваційного аналізу – єдиним принципом є формування повної інформації щодо кожного з альтернативних рішень, тобто оцінка проводиться за затверджених числових описів кожного проекту (витрати, фінансування, доходи тощо). Інформаційна база інноваційного аналізу це:

- фінансова звітність підприємства (при оцінці фінансових можливостей підприємства, щодо інноваційного потенціалу та джерел фінансування проекту, при аналізі ефективності впровадження та впливу інновацій на фінансовий стан підприємства);
- планова документація (кошториси, бюджети) – для порівняння з фактичними показниками, як фінансовими, так і технічними – визначення «вузьких місць» виробництва;
- статистичні дані щодо ринку інновацій, періодичні видання, ЗМІ, результати дослідження ринку інновацій за даними маркетингових агентств.

Дослідження вітчизняних та зарубіжних наукових праць свідчать, що розвиток науково-технічних інновацій у будь-якому секторі національної економіки передбачає створення та впровадження інновацій, які сприяють формуванню стійких умов для позитивних тенденцій економічного розвитку.

За словами Найдюк В.С. інноваційний розвиток на підприємстві, як правило, пов'язаний не тільки з реалізацією інновацій, а цілком може стосуватися економічних, маркетингових, управлінських, торговельних та / або виробничих та ін. інноваційних

перетворень [2]. Тобто, автор зазначає, що інноваційний розвиток може бути у всіх галузях діяльності підприємства, починаючи від управління, завершуючи процесом виробництва того чи іншого продукту. Інноваційний розвиток підприємств в аграрній сфері безпосередньо залежить від розвиненості інноваційної аграрної інфраструктури. Саме сукупність підприємств, які, використовують досягнення науки та техніки, економічні та інформаційні умови освоєння інновацій, забезпечують умови освоєння інновацій, сприяють оновленню номенклатури продукції, яка випускається, створенню робочих місць, примноженню науково-технічного потенціалу аграрної сфери України. У сільському господарстві інноваційний процес супроводжується постійною трансформацією досліджень і розробок у нові або вдосконаленні уже існуючих продуктів, матеріалів, нових технологій, нових форм організації та управління, а також їх використанням у виробничому процесі для досягнення економічного ефекту. Це тягне за собою більш високий рівень ризику тимчасового розриву між витратами та результатами господарювання аграрної компанії, невизначеність попиту на інноваційні продукти, байдужість приватних інвесторів інвестувати фінансові ресурси у розвиток сільського господарства країни. Для того, щоб не було відставання в багатьох галузях і сферах виробництва, необхідно посилити інноваційний характер господарської діяльності у вітчизняній економіці, сформувати ефективну інноваційну сферу економіки та її законодавче регулювання. Найголовнішим напрямком економічного зростання вітчизняних підприємств є їх активна та інтенсивна інноваційна діяльність [3].

Основний напрямок розвитку вітчизняної інноваційної економіки точно є:

- здешевлення енергоносіїв та їх експлуатації, а також зниження вартості ресурсів для виробництва продукції;
- стабільне та інтенсивне зростання наукомісткого економічного сектора виробництва країни;
- покращення показників економічної ефективності завдяки позитивній реалізації інноваційних ідей в країні.

Отже, інноваційний розвиток підприємства ми розглядаємо як процес вдосконалення техніко-економічних показників його діяльності, метою якого є підвищення капіталізованої ринкової вартості підприємства, забезпечення добробуту власників й основних споживачів продукції з урахуванням екологічної складової на інноваційній основі. Слід пам'ятати, належний розвиток та зростання конкурентоспроможності аграрного сектора економіки не можливі без відповідного фінансового забезпечення, адже сільське господарство входить до найбільш ресурсномістких галузей вітчизняної економіки та характеризується великою тривалістю виробничого циклу, та довгим періодом обертання грошових ресурсів. Таким чином, інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств в сільському господарстві обумовлює пошук нових джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

Поліпшення інвестиційного клімату є першочерговим завданням, яке надасть оптимальні умови для інвестування власних і залучених фінансових та інших ресурсів, що дозволить інвестору отримати об'єктивну картину стану та ефективності використання інвестиційного потенціалу.

Список використаних джерел

- 1) Куценко Т.М. Зарубіжний досвід створення системи фінансування інновацій. Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси. 2013. №2. С. 123-129.
- 2) Найдюк В.С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. №3. С. 251-263.
- 3) Демченко О.Г., Бутівчак К.Ю. Сучасний стан інноваційної діяльності в Україні та шляхи її вдосконалення. Економічні науки. «Молодий вчений». 2015. №12 (27). Ч.2. С. 12-14.
- 4) Замлинська О.В., Замлинський В.А. Розвиток суб'єктів аграрного ринку України: пріоритети, інвестиційні джерела та маркетингова стратегія. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2016. Вип. 4 (68). С. 71-76.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АУТСОРСИНГОВИХ ФІРМ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ІНТЕГРАЦІЇ

О.І Продиус, доктор економічних наук, доцент

О.С. Костіна, здобувач вищої освіти

Національний університет «Одеська політехніка»

(м. Одеса, Україна)

У сучасних умовах, коли економіка України буквально вимушена балансувати на наших очах під дією невіддільних контролю зовнішніх чинників приватний бізнес стає останньою ниткою спасіння, як з податкової точки зору для бюджету, так і для країни в цілому та її населення. Однак через спричинені війною та пандемією негаразди частина малого бізнесу вимушена була оголосити себе збанкрутілими, в той час як інші ледве тримаються «наплаву» через нестачу робочої сили, фінансування, зменшення оборотів товарів, послуг тощо. У цьому випадку єдиний порятунок для таких фірм – укласти договір з аутсорсинговою компанією про делегування окремих бізнес-процесів. Проблема в тому, що хоча аутсорсинг «вкоренився» в Україні вже давно, він все ще не є поширеним явищем. Саме тому розкриття сутності аутсорсингу, особливостей його організації діяльності та визначення основних напрямків інтеграції є особливо важливим для продовження діяльності бізнесу нашої країни. Термін "аутсорсинг" запозичений з англійської мови, походить від «outsourcing», що дослівно перекладається «використання запозичених ресурсів». Простими словами аутсорсингова діяльність направлена на передачу частини бізнес-процесів однієї компанії під відповідальність виконання іншій на певний час, визначений в договорі.

Станом на сьогодні спостерігається тенденція до розширення європейського ринку аутсорсингових послуг. За словами незалежного експерта, внесок України становить близько 500 мільйонів доларів США, а ринок вітчизняних та зовнішніх аутсорсингових послуг розвивається та розширюється. У підприємств з'являється все більше нових бізнес-завдань, вирішення яких потребує участі сторонніх експертів, що також є однією з головних причин розвитку аутсорсингового бізнесу в Україні. Головною особливістю організації діяльності аутсорсингових фірм полягає у правильному заключенні договорів фірми-замовника та фірми-виконавця. Правильність зазвичай полягає у визначенні всіх необхідних умов для зниження фінансових, людських та інших ризиків, інтегрованості розробки проектних і технічних завдань, чіткого розташування контрольних точок проекту та поетапність платежів. Одним з ключових моментів роботи з аутсорсинговою компанією є підписання контракту [1].

Відтак аутсорсингові договори поділяються на одноразові (тобто послуга надається один раз і більше не потрібна), тривалі та змішані.

Наприклад, встановлення програмних продуктів, ремонт приміщення, перенесення даних бухгалтерії з однієї бази в іншу, відновлення бухгалтерської бази, проектування локальної мережі, проведення аудиту тощо потребує укладання одноразового договору.

Укладання тривалого договору потрібне у випадках делегування певних бізнес-процесів, наприклад делегування обов'язків з ведення бухгалтерії, обслуговування віддалених серверів, рекрутинг, маркетинг тощо.

Змішаний договір укладається на коли на тлі постійних партнерських відносин фірма-аутсорсер виконує ще й разові завдання, необхідність в яких виникає час від часу. За взаємною домовленістю клієнт та виконавець можуть або ж заключати окремі договори на кожен з видів завдань/процесів, або ж доповнювати стартовий договір додатковими угодами, не змінюючи при цьому предмет договору [1].

Відтак міжнародна асоціація IAOP (International Association of Outsourcing Professionals) опублікувала рейтинг найкращих у світі постачальників послуг «The Global Outsourcing 100» у 2020 році у топ-100 потрапили 13 українських компаній з аутсорсингу: AMC Bridge, Ciklum, Computools, Eleks та інші [2]. Більшість цих компаній займається розробкою програмного

забезпечення та надають відповідні послуги з обслуговування у сфері ІТ, з чого можна вважати, що родоначальником сучасного аутсорсингу є ІТ-аутсорсинг.

За результатами опитування читачів електронного журналу www.internetweek.com, більшість компаній використовують ІТ-аутсорсинг, включаючи розробку програмного забезпечення - 40%, веб-хостинг - 29%, послуги Інтернет-провайдерів - 26%, консультаційні послуги в електронній комерції – 33% [1].

Зазвичай аутсорсингові фірми розпочинають власну діяльність з використання схеми аутсорсингу з ІТ-аутсорсингу, пізніше перепрофілюючись на інші напрямки інтеграції. Відтак вирізняють 5 видів аутсорсингу: ІТ-аутсорсинг, аутсорсинг бізнес-процесів (включає бухгалтерський облік, фінанси, маркетинг, управління персоналом, аудит), виробничий аутсорсинг (розподіляється на аутсорсинг основного та допоміжного виробництва), аутсорсинг у сфері послуг (охорона приміщень, лізинг, торгівельні послуги, послуги громадського харчування тощо), аутсорсинг управління проектами.

Сутність аутсорсингу управління проектами полягає в делегуванні підприємством-замовником обов'язків з управління проектами, що дозволить компанії-замовнику підвищити успішність в конкурентній боротьбі, достатньо швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищах, дозволить економити часові та матеріальні ресурси [3]. Для простоти розуміння пропонується наведення декількох визначень менеджменту проєктів згідно відомих міжнародних інститутів:

– інститут управління проектами США (Project Management Institute): «Менеджмент проєктів – це мистецтво управління та координації людських і матеріальних ресурсів протягом усього життя проекту шляхом застосування сучасних методів управління та технічних систем для досягнення 22 результатів, визначених у проєкті з точки зору його складу та зусиль, вартості, якості та задоволення потреб учасників керування»;

– англійська асоціація проєкт-менеджерів: «Завершення проєкту вчасно та в рамках заданого бюджету відповідно до технічних специфікацій і вимог є завданням управління. Відповідальність за досягнення цих результатів несе керівник проєкту» [3].

Отже, враховуючи вищенаведене можна виділити, що аутсорсинг – це діяльність, направлена на передачу частини бізнес-процесів підприємства-замовника аутсорсинговій компанії. Головна особливість організації діяльності аутсорсингових фірм полягає у правильному укладанні договору з надання робіт/послуг. Підсумовуючи можна сказати, що не існує універсальної моделі аутсорсингу, обираючи певний вид аутсорсингу, від малого до великого, компанії мають змогу впливати не лише на управління ризиками, а й на всю корпоративну культуру. Аутсорсинг необхідно розглядати як можливість створити нові можливості, визначити позицію компанії на ринку та підвищити її конкурентоспроможність. Одночасно з цим, метою аутсорсингу має бути покращення якості послуг, зниження витрат, вивільнення ресурсів, збільшення капіталу компанії, розширення бізнесу та підвищення іміджу компанії-замовника. Аутсорсинг може не тільки покращити показники прибутку компанії, але й перевести компанію з числа тих, хто вижив, до числа нових інвесторів, що розвиваються.

Список використаних джерел

1) Гутарева Ю.В. Застосування міжнародного аутсорсингу як інноваційного інструменту в управлінні підприємством. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2021. № 2 (16). С. 34-39. URL: <https://economics.opu.ua/ejopu/2021/No2/34.pdf>

2) Алексеев І.В., Партин Г.О., Дідух О.В. Аутсорсингова діяльність виробничих підприємств: монографія. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 152 с.

3) Петрик І.В. Аутсорсинг бізнес-процесів у функціонуванні інтегрованих підприємств: монографія. Львів: Растр-7, 2017. 404 с.

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРОФОРМУВАННЯ

О.В. Замлинська, кандидат економічних наук, доцент

М.І. Кіор, здобувач вищої освіти

Одеський державний аграрний університет

(м. Одеса, Україна)

Останнім часом дедалі більшої актуальності набуває побудова логіко-структурних та економіко-математичних моделей, на базі яких проводяться оцінка та вибір перспективних напрямів інвестиційного розвитку підприємств. Як зазначалося, моделювання дозволяє менеджерам підприємства систематизувати найхарактерніші властивості, структурні і функціональні параметри об'єкта управління, і навіть виділити і оцінити його найважливіші взаємозв'язки із зовнішнім і внутрішнім середовищем. Для досягнення цілей стійкого агропромислового бізнесу необхідні масштабні інвестиції, які можуть обмежуватися лише підтримкою держави. Потрібні інструменти, що сприяють залученню частих або змішаних інвестицій на економічно обґрунтованих умовах та з урахуванням національних інтересів. Таке завдання може бути вирішено лише при формуванні методики оцінки інвестиційної привабливості, доступної та прозорої для інвесторів. У роботі представлено аналіз підходів та методів до оцінки інвестиційної привабливості, проаналізовано можливість їх застосування для кластерних структур агропромислового бізнесу. Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості агропромислового бізнесу необхідно виконувати у розрізі характеристик, що відображають як окремі фактори, що впливають на інвестиційну привабливість, так і в розрізі виникнення цих факторів на макро-, мезо- та мікрорівнях. Для кластерних структур важливі всі рівні оцінки, причому на третьому рівні аналіз може виконуватися як для території (муніципальної освіти), так і для кластерних структур на основі даних про підприємства – учасників кластерної освіти.

Відсутність ефективного механізму державного регулювання інвестицій, низька рентабельність товарної маси, висока вартість позикових коштів призвели до значного зниження інвестиційної активності в сільському господарстві. Для відновлення матеріально-технічної бази сільського господарства необхідно забезпечити надходження інвестиційних ресурсів із зовнішніх джерел за рахунок підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. Для цього потрібно обґрунтувати методичні підходи до розробки методичних інструментів інвестиційної привабливості [2].

Інвестиційна привабливість підприємства характеризується ефективним використанням ресурсного потенціалу майна, платоспроможністю, фінансовою стійкістю та його здатністю до економічного зростання, підвищення рентабельності капіталу, техніко-економічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності. Інвестиційну привабливість підприємства слід розглядати через перспективність, рентабельність, ефективність та мінімізацію ризиків вкладень у його розвиток.

Зазначимо, що термін "інвестиційна привабливість" в економічній літературі має такі вирази, як "інвестиційний клімат", "інвестиційний імідж". Під інвестиційним кліматом розуміють середовище, у якому відбуваються інвестиційні процеси. На інвестиційний клімат, що формується, впливають політичні, економічні, правові, соціальні та інші фактори, що визначають умови інвестування в країні (галузь, регіон, конкретна компанія) і визначають рівень інвестиційного ризику. Оцінки інвестиційного клімату варіюються у широкому діапазоні – від сприятливого до несприятливого. Вважається сприятливим кліматом, який забезпечує активність інвесторів, стимулює надходження капіталу. Несприятливий клімат збільшує ризик для інвесторів, призводячи до відтоку капіталу та уповільнення інвестицій [4].

У вітчизняній практиці не визначено конкретної методики оцінки інвестиційної привабливості регіонів чи підприємств, оскільки останнім часом все частіше пропонуються різні методи розрахунку інвестиційної привабливості. Вибір іншої методології визначив набір параметрів, які впливають на інвестиційну привабливість.

Деякі економісти вважають, що інвестиційна привабливість визначається рівнем інвестиційного доходу від вкладеного капіталу. Але цей підхід відрізняється вузькою сферою застосування, тому що для отримання адекватних результатів потрібно, щоб вкладення були зроблені з однаковим ступенем ризику, що практично неможливо.

Найбільш поширений підхід, що визначає інвестиційну привабливість як сукупність соціальних, політичних, економічних та природно-психологічних характеристик. Методика оцінки передбачає використання інтегрального показника – надійності інвестиційного клімату, з метою оцінки якого формується сукупність приватних показників. Що значення інтегрального показника надійності інвестиційного клімату, то він сприятливіший у регіоні. Цей метод має ряд недоліків, у тому числі нечіткість оцінки ефективності та неоднозначність оцінюваних характеристик [5].

Ще одним методом оцінки інвестиційної привабливості, що заслуговує на увагу, на практиці може бути модель, що включає вартісну і ризикову складові. Економічна складова є відношенням дохідності інвестицій до вкладених, а ризикова складова необхідна для оцінки рівня загального ризику. На інвестиційну привабливість впливає велика кількість факторів, а саме політичні, виробничі, ресурсно-сировинні, інноваційні, соціальні, кадрові, фінансові, інфраструктурні, інвестиційні, споживчі, екологічні. Кожен фактор охоплює набір показників, що визначають впливом геть привабливість. Метод включає як якісні, і кількісні показники. Сукупність кількісних показників, ранжируваних за рівнем впливу на темпи інвестування в основний капітал, що характеризують інвестиційну активність у регіоні, є найбільш значущими показниками розрахунку ризикової складової. Зв'язок між обсягом інвестицій та індексом інвестиційної привабливості визначається за допомогою кореляційного аналізу.

Для порівняння кількісних та якісних показників та використання їх у наступних розрахунках використовується бальна шкала, при якій кожному показнику на основі пріоритетів надається вага. Перевагою цієї методики є можливість порівняння інвестиційної привабливості різних регіонів, а опціональне застосування дозволяє аналітику змінювати низку цих параметрів. Слід зазначити, що у кожному регіоні діють та реалізуються інвестиційні проекти. Реалізація ефективних інвестиційних проектів на кількох підприємствах різних галузей може дозволити регіону вийти із кризи чи покращити свій рейтинг [3].

Проте інвестиційна привабливість підприємств може визначатися різними методами, але найпоширенішою є рейтингова оцінка господарську діяльність, заснована на багатовимірному порівняльному аналізі. Зазначимо, що завдання системного аналізу є виявлення всіх чинників, які забезпечують інвестиційну привабливість компанії. Очевидно, що чим більше показників буде використано для оцінки, тим обґрунтованішими будуть висновки з аналізу. Однак збільшення кількості показників ускладнює методологію оцінки та робить її менш ефективною. Тому вибір та обґрунтування орієнтирів фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств мають ґрунтуватися на існуючих методиках та залишати в аналізі цілі оцінки та потреби окремих категорій інвесторів.

Таким чином, ми довели, що система показників, заснована на даних статистичної звітності рейтингу підприємств, є настільки масивною, що дозволяє відслідковувати зміни фінансово-економічних показників. Вихідні дані для рейтингу поділені на чотири блоки, що дозволяє потенційним інвесторам повною мірою розглянути вплив підприємства та потенціал його розвитку [5].

Загальна продуктивність системи, на наш погляд, виправдовуватиме тенденції та перспективи компанії, створюючи тим самим її привабливість. Запропонована система показників адекватно характеризує ранжування, виявляє їх сильні та слабкі сторони. У сукупності всі показники становитимуть комплексну порівняльну рейтингову оцінку фінансово-економічного стану окремих господарств чи регіону загалом. Основою порівняння є рейтинг підприємств за кожним еталонним показником, який вищий за результати за всіма порівнянними показниками.

Ми вважаємо, що перевагою запропонованого методу багатовимірного порівняльного аналізу інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств є проведення

комплексної оцінки різнопланових факторів, якими проводиться порівняння об'єктів. Результати рейтингу дозволять потенційним інвесторам, з одного боку, отримати об'єктивну інформацію про найбільш інвестиційно-привабливі господарства, з іншого – визначити пріоритети для інвестиційного ринку. Таким чином, стратегічним пріоритетом інвестування фермерських господарств з високою інвестиційною привабливістю має стати спрямованість на залучення фінансової підтримки проектів на регіональному рівні; при середньому рівні – великий інтерес іноземних інвесторів, які планують довгострокові цілі та здатні вкладати значні суми грошей.

Для визначення інвестиційної привабливості аграрного підприємства на основі скорингу використовуємо комплексний підхід, враховуємо певний набір показників. При розробці та систематизації рейтингових обмежень аналізуємо чотири групи показників, які комплексно характеризують інвестиційну привабливість з урахуванням специфіки галузі. За цією бальною методикою проаналізуємо 5 аграрних підприємств (табл. 1), інвестиційна привабливість яких оцінюється за низкою балів: 4 – зона привабливості, 3 – задовільно, 2 – прийнятно, 1 – ризиковано, 0 – абсолютно ризиковано. Аналізуючи показники таблиці 1, зазначаємо, що із семи підприємств чотири знаходяться у привабливій зоні. Два підприємства – ПП «Авангард» та ТОВ «Лучанськ-2» знаходяться в задовільній зоні і лише одне підприємство – ТОВ «Урожайна Україна» – у прийнятній.

Таблиця 1 – Оцінка балів інвестиційної привабливості аграрних підприємств України

Індикатор	Зона привабливості	Підприємство				
		АПК «Лабунський»	ТОВ «Агро-Лідер Україна»	ТОВ «Урожайна Україна»	ПП «Авангард»	ТОВ «Лучанське – 2»
Коефіцієнт зносу основних засобів	<20%	0,55	0,39	0,20	0,32	0,63
Рентабельність капіталу (основних фондів),%	>0,8	24,1	1,69	27,5	2,52	1,09
Дохід на акціонерний капітал	>0,4	0,7	0,94	0,90	1,53	2,07
Оборотність оборотних активів	>2	0,6	0,81	0,56	1,21	0,79
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,15	0,65	0,005	0,12	0,21
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	>2	17,42	17,43	1,96	2,90	1,46
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	>0,6	0,97	0,92	0,55	0,84	0,34
Віддача від основної діяльності, %	>25%	14,2	24,06	0,4	20,76	21,8
Рентабельність активів, %	>15%	22,6	26,24	0,7	26,41	38,65
Рентабельність продажу, %	>20%	23,9	32,08	0,4	17,22	18,60
Бали	-	4	4	2	3	3

**Розраховано на основі фінансової звітності підприємств*

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства здійснюється безпосередньо за низкою методик, розроблених міністерствами (відомствами), Національним банком України

та комерційними банками. Основи таких методологічних підходів закладаються з 1998 року Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та Державною податковою адміністрацією України. Для України в складний період кризового стану економічної системи вирішення питання нарощування інвестиційного потенціалу означає створення взаємовигідних умов для розміщення фінансових ресурсів суб'єктів інвестиційної діяльності, які становлять комплексну основу для відтворення економічної та соціальної сфер економіки життя регіону. Одним із методів оцінки інвестиційної привабливості є рейтинг емітента. Ця методологія базується на аналізі даних фінансової звітності. Цей метод передбачає оцінку фінансового стану підприємства шляхом розрахунку таких показників: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, неплатоспроможність та ймовірність банкрутства. Після розрахунку ці показники підприємства порівнюються між собою і інвестор вибирає найбільш оптимальний з його точки зору для інвестування [1].

Важливу роль в активізації інвестиційних процесів відіграє інвестиційна привабливість. В умовах обмеженості ресурсів та гострої конкуренції між підприємствами за отримання фінансових ресурсів постає питання щодо формування в інвесторів уявлення про підприємство як об'єкт інвестиційної привабливості – формування інвестиційної привабливості. Роль визначення інвестиційної привабливості підприємств полягає в тому, що потенційних інвесторів необхідно переконати в доцільності інвестицій конкретними показниками [2].

Таким чином, запропонований перелік показників дає змогу врахувати такі важливі складові інвестиційної привабливості аграрного підприємства, як ресурсопродуктивність та ділова активність, якість робочої сили, фінансова стійкість, можливості економічного зростання та ефективність господарської діяльності. Крім того, відсутність вартісних заходів робить цю методику незалежною від впливу інфляції, що дозволяє використовувати її для аналізу часових трендів. Наступним кроком є рейтингова оцінка фінансового стану аграрних підприємств за інвестиційною привабливістю (табл. 2).

Таблиця 2 – Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості аграрних підприємств України

Індикатор	Підприємство				
	АПК «Лабунський»	ТОВ «АгроЛідер Україна»	ТОВ «Урожайна Україна»	ПП «Авангард»	ТОВ «Лучанське – 2»
Фінансова залежність	1,03	1,09	0,45	1,19	2,9
Поточна ліквідність	17,42	17,43	1,96	2,9	1,46
Коефіцієнт рідини	3,67	18,39	1,08	1,27	0,6
Коефіцієнт абсолютної рідини	0,149	0,65	0,005	0,12	0,21
Рентабельність активів	14,2	0,24	0,4	0,21	0,2
Дохід на акціонерний капітал	12,0	0,26	0,7	0,26	0,39
Ефективність використання активів для виробництва (виручка/активи)	0,6	0,75	1,2	1,21	0,6
Місце в рейтингу	1	2	3	4	5

Згідно з розрахунками, найбільш інвестиційно привабливим підприємством визначено АПК «Лабунський», а найменш інвестиційно привабливим – ТОВ «Лучанське-2». Найбільш значущими вважаються такі показники, як рентабельність і ефективність використання активів, які визначають, наскільки швидко повернуться вкладені кошти інвестору і який дохід він отримає. Наведені розрахунки свідчать про те, що фінансовий стан більшості аграрних підприємств є задовільним, оскільки більша частина господарської діяльності фінансується за рахунок власних оборотних коштів, і дані підприємства мають задовільні показники рентабельності [3].

Важливу роль в активізації інвестиційних процесів відіграє інвестиційна привабливість. В умовах обмеженості ресурсів та гострої конкуренції між підприємствами за

отримання фінансових ресурсів постає питання щодо формування в інвесторів уявлення про підприємство як об'єкт інвестиційної привабливості – формування інвестиційної привабливості. Роль визначення інвестиційної привабливості підприємств полягає в тому, що потенційних інвесторів необхідно переконати в доцільності інвестицій конкретними показниками.

Список використаних джерел

1) Довгань Ю.В. Оцінка інвестиційної привабливості (на прикладі України, вінницької області та олійно-жирового підкомплексу). URL: <http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/16950.pdf>.

2) Юрченко С.В. Особливості оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6435>.

3) Замлинська О.В., Замлинський В.А. Розвиток суб'єктів аграрного ринку України: пріоритети, інвестиційні джерела та маркетингова стратегія. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2016. Вип. 4 (68). С. 71-76.

4) Замлинський В.А. Реноваційні механізми інтенсифікації підприємств агропродовольчого сектору. Проблеми і перспективи економіки і управління. 2019. №1 (17). С. 50-59.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ю.І. Продиус, кандидат економічних наук, доцент
Я.О. Кокул, здобувач вищої освіти
*Національний університет «Одеська політехніка»
(м. Одеса, Україна)*

Питання управління фінансами на підприємстві є дуже актуальне. Для початку визначимо поняття фінанси підприємства – процеси формування витрат, організація та використання оборотних коштів, формування та використання виручки від реалізації та грошових накопичень, кругообіг фондів, джерела фінансування основної та інвестиційної діяльності, принципи фінансового планування.

Значний внесок у дослідження питання управління, формування і розподілом фінансів підприємства та удосконалення механізму управління ним в різних аспектах досліджували: М.Д. Білик, І.О. Бланк, І.С. Благун, О.А. Зінченко, В.М. Мішин, А.М. Поддєрьогін, О.В. Хістева та ін.

Головною метою дослідження є визначення управління фінансами підприємств та основи дізнатись про управління фінансовими ресурсами

Почнемо з того, що управління фінансами підприємства в умовах ринку є одним з основних напрямків управлінської діяльності, що забезпечують вирішення поточних питань фінансування виробництва та реалізації продукції, а також завдань виживання у конкурентній боротьбі, стабілізації фінансового стану, мінімізації витрат та максимізації прибутку, рентабельної діяльності та збільшення обсягів продажу. Усе це підвищує вартість самого підприємства з погляду інвестиційної привабливості та розвитку [1].

Доречно було б згадати про фінансовий менеджмент. Фінансовий менеджмент має на меті не тільки визначити всі фінансові наслідки тих чи інших рішень з питань роботи підприємства і навіть не тільки знайти способи усунення чи пом'якшення впливу на фінансовий стан негативних наслідків, але й визначити орієнтири, на основі яких можна оцінити, чи сприятливий для цього підприємства сформований рівень того чи іншого

показника, а потім вирішити, чи потребує показник зростання, зниження або збереження наявного рівня. Головною метою фінансового менеджменту є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства у поточному та перспективному періоді/

Розглядаючи цю головну мету, мають бути вирішені такі основні завдання:

- забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів відповідно до завдань розвитку підприємства у майбутньому періоді.
- забезпечення найефективнішого використання сформованого обсягу фінансових ресурсів у розрізі основних напрямів діяльності підприємства
- оптимізація фінансового обороту.
- забезпечення максимізації прибутку за одночасної мінімізації рівня ризику.
- забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у його розвитку.

Окрім того, фінансове управління на підприємстві можна визначити як сукупність прийомів та методів, спрямованих на забезпечення розвитку фінансової системи компанії відповідно до заданих кількісних та якісних характеристик [2].

На рахунок класифікації факторів фінансових ресурсів підприємств можна говорити багато, але основним на мою думку є: ресурси, що формуються під час заснування підприємства, ресурси, що надходять у порядку розподілу грошових надходжень, власні кошти підприємства, залучені кошти, ресурси, які постійно забезпечують виробничий процес і оборотні кошти[3].

Таким чином, дійдемо висновку, що ефективне управління фінансами сприяє оптимізації прибутку, збільшенню вартості бізнесу. У сучасних умовах багатьом підприємствам властива реактивна форма управління фінансами. Результатом прийняття фінансових рішень як реакцію поточні проблеми стає ймовірність як зниження фінансової стійкості, а й юридичного існування підприємства. Тому актуальною проблемою управління фінансами стає формування адекватної ринковим умовам, заснованої на аналізі фінансово-економічного стану, концепції функціонування та розвитку підприємства в рамках прийнятої фінансової політики.

Отже, дослідження в управлінні фінансами є специфічною областю управлінської діяльності, яка пов'язана з цілеспрямованою організацією грошових потоків підприємства, формуванням капіталу, грошових доходів та фондів, необхідних для досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства. Основними методами управління фінансами є: фінансове планування, прогнозування, програмування, фінансовий контроль. Важливим етапом в управлінні фінансами підприємства є систематизація та класифікація відповідних факторів, що зумовлюють сталий фінансовий розвиток підприємства.

Список використаних джерел

- 1) Бердар М.М. Фінанси підприємств / Маргарита Михайлівна Бердар. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352. С. 27-36.
- 2) Ковтуненко К.В., Коваленко О.М., Станіславик О.В., Продіус Ю.І. та ін. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності (для магістрів) : Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 505 с.
- 3) Продіус Ю.І. Основи управлінського консультування: консп.лекц. Одеса: видавець Букаєв Вадім Вікторович, 2015. 101 с.
- 4) Пазинич В., Шалушенко А. Фінансовий менеджмент. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 408 с.
- 5) Управління фінансовим станом корпорацій: сутність та принципи організації. Ефективна економіка. 2016. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5344>.
- 6) Загурський О.В. Фінансовий аналіз. Кредитно-модульний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ ЗА ФОРСМАЖОРНИХ ОБСТАВИН: ПРИВАБЛИВІСТЬ ПОЛЬЩІ

С.В. Філіппова, доктор економічних наук, професор
Джахан Фавзі Салем Ісмаїл, здобувач PhD
Національний університет «Одеська політехніка»
(м. Одеса, Україна)

Анджей Криньські, кс., доктор габлітований, професор
Полонійна Академія в Ченстохові
(м. Ченстохова, Польща)

Бойові дії та політична нестабільність в Україні мають негативний вплив на економіку країни та можуть призвести до релокації бізнесу до інших країн. Релокація підприємства або переміщення бізнесу означає процес переміщення компанії з одного місця в інше.

Польща є однією з країн, яка приваблює іноземних інвесторів для створення нових підприємств і розвитку існуючих за таких причин:

1) Бажання зменшити транспортні витрати, знизити податки та підвищити конкурентоспроможність компанії. Наприклад, компанія може успішно перенести своє виробництво з Азії до Польщі, щоб бути ближче до європейських ринків;

2) Розвиток інфраструктури та наявність кваліфікованої робочої сили. Польща має розвинену інфраструктуру та доступ до міжнародних ринків, що робить її привабливою для іноземних інвесторів. Крім того, у Польщі є велика кількість висококваліфікованих працівників, які надають компаніям доступ до своєї кваліфікованої робочої сили;

3) зміна бізнес-стратегії компанії. Наприклад, компанія може вирішити зосередитись на екології та перенести своє виробництво до Польщі, де існує високий рівень екологічної обізнаності для покращення репутації бренду.

У кожному конкретному випадку релокації в Польщу враховуються різні чинники.

Перенесення підприємств до Польщі може мати кілька можливих сценаріїв:

1) Релокація для зниження витрат. Багато компаній дають перевагу Польщі як дешевшому місту для виробництва з країнами Західної Європи. У таких випадках компанії можуть перенести свої заводи або виробничі лінії в Польщу, де їм доступні дешевші працівники, земля та інфраструктура.

2) Релокація для доступу до нових ринків. Польща має вигідне географічне положення, що дозволяє компаніям з легкістю здійснювати торгівлю з країнами Центральної та Східної Європи. Це може бути особливо важливо для компаній, які хочуть ввести свої товари або послуги на нові ринки.

3) Релокація для підвищення ефективності логістики. Польща має розвинену систему транспорту, включаючи шосейну, залізничну та морську логістику. Це може зробити країну привабливою для компаній, які працюють з глобальними ланцюжками поставок і споживають ефективний транспорт для переміщення товарів.

4) Релокація для зниження податкового тягаря. Польща має досить низькі ставки корпоративного даних порівняно з багатьма країнами ЄС. Це може бути привабливим для компаній, які шукають місце для своєї головної квартири чи дочірньої компанії.

Уряд повинен приймати ефективні заходи для зменшення втрат внаслідок релокації бізнесу та забезпечення стійкого економічного розвитку країни. До таких заходів можуть входити підтримка вітчизняних підприємств та інвестицій у їх розвиток, сприяння втіленню інноваційних проектів та заохочення інвесторів до інвестування в країні. Також важливими є зусилля з боку уряду забезпечити політичну та економічну стабільність в країні, що може допомогти зберегти бізнес та залучити нові інвестиції.

Релокація українського бізнесу у Польщу може мати деякі переваги для компаній:

1) Зниження витрат. Релокація бізнесу може дозволити компанії знизити витрати на оплату праці, оренду приміщень, комунікації та інші витрати.

2) Покращення економічного клімату. Релокація бізнесу може допомогти компанії перейти в регіон з більш сприятливим економічним кліматом, де менші регуляторні бар'єри та кращі умови для бізнесу.

3) Набуття нових ринків та клієнтів. Релокація бізнесу може дозволити компанії набути нових ринків та клієнтів, що може сприяти розвитку компанії та збільшенню її прибутків.

Водночас основні економічні наслідки релокації українського бізнесу за межі країни внаслідок бойових дій в Україні можуть включати й негативні явища:

1) Втрату робочих місць: Релокація бізнесу може призвести до зменшення кількості робочих місць у країні, підриваючи економічне благополуччя населення.

2) Зменшення податкових надходжень: Релокація бізнесу може призвести до зменшення податкових надходжень в країні, що може негативно вплинути на фінансове становище держави та її здатність фінансувати соціальні та інфраструктурні проекти.

3) Зменшення інвестицій: Релокація бізнесу може зменшити обсяг іноземних інвестицій, ускладнити розвиток галузей економіки, знизити її конкурентоспроможність.

4) Зменшення експорту: Релокація бізнесу може призвести до зменшення обсягів експорту з країни, що може мати негативний вплив на баланс торгівлі та загальну економічну активність.

5) Погіршення іміджу країни: Релокація бізнесу може погіршити імідж країни в світі, що може вплинути на відносини з іншими країнами та обмежити можливості для розвитку міжнародної торгівлі та співпраці.

Уряд повинен приймати ефективні заходи для зменшення втрат внаслідок релокації бізнесу та забезпечення стійкого економічного розвитку країни. До таких заходів можуть входити підтримка вітчизняних підприємств та інвестицій у їх розвиток, сприяння втіленню інноваційних проектів та заохочення інвесторів до інвестування в країні. Також важливими є зусилля з боку уряду забезпечити політичну та економічну стабільність в країні, що може допомогти зберегти бізнес та залучити нові інвестиції.

Список використаних джерел

1) Релокація бізнесу: що це таке та як це працює? Miller law firm : веб-сайт. 2022. URL: <https://millerlawfirm.ua/relokacziya-biznesu-shho-cze-take-ta-yak-cze-praczyuye>.

2) О.І. Олійничук, О. Ляхович. Релокація бізнесу як засіб забезпечення економічної безпеки в умовах воєнного стану. Пріоритети зміцнення безпеки держави та підвищення ефективності правоохоронної діяльності: національні та міжнародні контексти : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. 6 травня 2022, Західноукраїнський національний університет. м. Тернопіль, Україна. С. 100-103. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/831>.

3) Філіппов В.Ю., Дирда А.О. Вплив форс-мажорних обставин на підприємницьку діяльність. An integrated approach to science modernization: methods, models and multidisciplinary : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. 27 травня 2022, м. Вінниця, Україна, м. Відень, Австрія. С. 131-133. DOI: 10.36074/grail-of-science.27.05.2022.019